

Babosi László

Előszó

Babosi László: „A látható időben”

Beszélgetések Ratkó Józsefről

A *Költő a diktatúrában – Ratkó József pályaképe* (2019) című monográfiámban részletesen bemutattam Ratkó József életrajzát, irodalmi és közéleti tevékenységét. Ehhez az elmúlt két évtizedben több mint húsz személlyel készítettem hosszabb *oral history* jellegű beszélgetést a költőről. Célom az volt, hogy feltérképezzem Ratkó életének és munkásságának kevésbé dokumentált részeit, így jobban megismerhettem az általa megélt időt és eseményeket, széleskörű kapcsolatrendszerét, személyiségét, gondolkodásának, cselekedeteinek mozgatórugóit. Az interjúkból tizenhárom rövidítve vagy teljes egészében megjelent különböző nyomtatott és online folyóiratokban. A most közölt beszélgetések ezen írások javított, adataiban pontosított, fényképekkel és egyéb dokumentumokkal bővített változatai. Az interjúalanyok szoros baráti, „tanítványi” vagy munkakapcsolatban álltak Ratkó Józseffel. „*A látható időben*” című kötetben részletesen olvashatunk – olykor különböző látószögekből is – az 1972-ben indult olvasótábori mozgalomról, a *Hangsúly* című hangos nyíregyházi rádiós folyóirat (1983–1987) szerkesztéséről, működtetéséről, a Magyar Rádió Nyíregyházi Stúdiója és Ratkó kapcsolatáról, a Szent István királyról szóló *Segítsd a királyt!* című dráma megszületésének és színpadra állításainak körülményeiről, az *Antigoné* fordításáról, a Nagykállói járás kulturális felemelkedéséért tevékenykedő tanyajáró főiskolásokról, a Hetek költői csoportról, a Lakitelken 1985. október 22-én szervezett Antológia-estről, a Partium Irodalmi Társaságról és sok egyéb ügyről, történetről. Az interjúk felvillantják előttünk a kádári diktatúra évtizedeit, a politikai-hatalmi mechanizmusokat, a cenzúrát, a belügyi szervek mindenkit ellenőrző hálózatát, a vidéki Magyarországot és a kulturális élet működését egy olyan humán értelmiségi életén keresztül, aki a népi-nemzeti ellenzéki csoportosulás egyik fontos és jellegzetes alakja volt. Az anekdotikus hangnemet sem nélkülöző vallomások révén közelebb kerülhetünk a környezetére erőteljesen ható Ratkó József rokonszenves, színes, karizmatikus személyiségéhez, a melegszívű baráthoz, a mélyen gondolkodó szellemi emberhez, a közösségéért felelősséget érző művészhez, és

megismerhetjük „konkrét emberségének” számos megnyilvánulását, eredményét. Ez a könyvem *A költő a diktatúrában* kiegészítője, „édestestvére”, amire az Árkossy István grafikusművész tervezte borító és a tipográfia is utal.

A látható időben című versében a költő a falusi tóra, a vízzel teli vályogvető gödörre mint visszapillantó tükörre néz. „Jegenyét, eget, vadludat, / távolodó nyarat” lát benne. Könyvemet is ilyen tükörnek tekintem, amelyben az olvasó megláthatja az egyre távolodó múltat, a Ratkó által megélt történelmi és személyes idő hullámzó folyamát, valamint néhány kimerevített pillanatát.

*

Köszönöm beszélgetőtársaimnak, hogy elkészíthettem velük az interjúkat. Sajnos négyen, Nagy András László, Antall István, Sánta Áron és Dinnyés József már nem lehetnek velünk, ezért könyvemet a 85 éve született Ratkó József emléke mellett az övékére is ajánlom.

A periodikákban megjelent beszélgetések, valamint *„A látható időben”* kéziratának nyomdai előkészítésében lektorom, Jánosi Zoltán irodalomtörténész; édesanyám, Babosi Lászlóné; a költő özvegye, Ratkó Józsefné; a költő leánya, Ratkó Lujza; Buji Ferenc filozófiai író, fordító és Varga Vanda volt segítségemre.

Külön köszönöm Lezsák Sándor író támogatását.

Nyíregyháza, 2021. karácsony havában

Babosi László: „A látható időben”
Beszélgetések Ratkó Józsefről

Magyar Napló, FOKUSZ Egyesület
Budapest,2022.